

Ceny Živy za rok 2018

Ve středu 17. dubna 2019 byly v prostorách pražské vily Lanna Akademie věd České republiky uděleny redakční radou a redakcí ceny Živy autorům vybraných článků předchozího ročníku. Setkání zahájila předsedkyně AV ČR Eva Zažímalová, za přítomnosti řady osobností – představitelů Akademie věd, univerzit, redakčních radů, dlouholetých spolupracovníků našeho časopisu a milých hostů. Účastnili se dřívější předsedkyně AV ČR i členka redakční rady Živy Helena Illnerová, místopředsedové Akademické rady AV ČR Jan Řídký a Zdeněk Havlas, členka AR a Rady pro popularizaci vědy AV ČR Markéta Pravdová, člen předsednictva AR Martin Bilej, členové Vědecké rady AV ČR Pavel Hasal a Petr Ráb, rovněž člen redakční rady Živy, dále ředitel Botanického ústavu AV ČR Jan Wild, děkan Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy Jiří Zima, děkan PřF Masarykovy univerzity Tomáš Kašparovský, z Ministerstva životního prostředí Jiří Holík, zástupci Střediska společných činností AV ČR a další. Udílením cen provázeli šéfredaktorka Jana Šrotová a předseda redakční rady Jan Votýpka.

Purkyňova cena

Za článek *Současný pohled na vzájemnou spolupráci rostlin a opylovačů* (Živa 2018, 6: 295–301) a popularizaci biologických věd pro autory starší než 30 let převzali Purkyňovu cenu z rukou předsedky-

ně Akademie věd prof. Evy Zažímalové doc. RNDr. Jana Jersáková, Ph.D. (Přírodovědecká fakulta Jihočeské univerzity), a RNDr. Robert Tropek, Ph.D. (PřF Univerzity Karlovy a Entomologický ústav Biologického centra Akademie věd ČR).

Cena Živy – Junior do 25 let

Oceněným příspěvkem, jehož první autor nepřesáhl věk 25 let, se stal článek Mgr. Veroniky Konečné (PřF UK; ve spoluautorství s RNDr. Filipem Kolářem, Ph.D., rovněž PřF UK a nyní Botanický ústav Univerzity v Innsbrucku) *S prvosenkou vyšší od nížin až do hor* (Živa 2018, 1: 11–14). Cenu předala Markéta Pravdová.

Cena Živy 26 až 30 let

Za r. 2018 byly vybrány dva příspěvky s prvním autorem v této věkové kategorii – článek z rubriky *K výuce Kdo ztrácí, nalézá!* *Život bez semiautonomních organel* (Živa 2018, 1: 26–28) autorů Mgr. Anny Novákové Vanclové a Mgr. Lukáše Nováka (oba PřF UK), a článek Mgr. Kláry Pyškové *Živočišné invaze a vymírání původních druhů* (2018, 5: 246–248). Ocenění převzali od Zdeňka Havlase a Jana Řídkého. Součástí cen Živy do 25 let a 26 až 30 let je kromě diplomu a knih také finanční podpora.

Zvláštní ocenění časopisu Živa

Za popularizaci biologických věd prostřednictvím příspěvků, které přesahují rámec jednotlivých článků, byli za výjimečně zdařilou koncepci monotematického čísla o invazních organismech (Živa 2018, 5) oceněni doc. RNDr. Lucie Juříčková, Ph.D., a prof. RNDr. Petr Pyšek, CSc. Cenu převzali od Heleny Illnerové.

Speciální číslo Živy věnované biologickým invazím se zabývalo problematikou zavlékání organismů mimo oblast jejich původního rozšíření. Obsahuje obecně zaměřené články s definicemi pojmů, zákonitostmi invazního procesu, hlavními teoriemi a mechanismy invazí i významem druhových vlastností spojených s invazemi. Dále jsou pojednány rostlinné invaze ve světě, zavlékání v průběhu novověku, dynamika a vývoj diverzity nepůvodních rostlin, jakož i rozdíly mezi kontinenty, biogeografickými oblastmi, ostrovy a pevninou a jejich příčiny. Několik článků se věnuje významu stanovišť v rostlinných invazích, urbanizované krajině či hortikultuře. Na naše území jsou zacíleny různé články o zástupcích invazních měkkýšů, raků, hmyzu, ryb, ptáků, savců, ale i patogenů, z rostlin netýkavky, ambrozie či akát.

1 Ocenění autoři s předávajícími cen na schodišti do zahrady reprezentačního prostoru Akademie věd – vily Lanna. Toto letní sídlo si v letech 1868–72 postavil úspěšný podnikatel Adalbert Lanna mladší. Do Prahy tím vstoupila moderní epocha. Jak je napsáno ve Zlaté Praze (1910, 27): Vojtěch svob. pán z Lannů... byl z těch šťastných a vzácných jedinců, kteří sociálně vysoko postavení svou inteligencí a vytříbeným smyslem uměleckým stávají se přímými spolupracovníky kulturního snažení.

2 a 3 Slavnostní odpoledne zahájila předsedkyně AV ČR Eva Zažímalová (obr. 2) a účastnili se představitelé vedení AV ČR (3) – zleva Petr Ráb, Jan Řídký, Markéta Pravdová a Zdeněk Havlas.

4 Úvodní slovo Jana Votýpky

5 a 6 Pohled do sálu během předávání cen a prezentací článků. Zleva ocenění autoři Jana Jersáková a Robert Tropek, za nimi Martin Bilej a dlouholetý podporovatel, autor článků v Živě Richard Rokyta a členové redakční rady (obr. 5), Zdeněk Havlas a Helena Illnerová (6), děkan Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity Tomáš Kašparovský s manželkou (také na obr. 3) a autoři článků

7 Kvetoucí šacholan – magnolie vedle venkovní terasy Lannovy vily

Cena Antonína Friče

Je udělována osobnostem, které významným způsobem přispěly k rozvoji časopisu Živa na poli autorském, organizačním nebo popularizačním. Za r. 2018 ji převzal prof. RNDr. Pavel Kovář, CSc., geobotanik, vegetační ekolog zaměřený na krajinnou ekologii a ekologii obnovy ekosystémů a na mezidruhové interakce.

P. Kovář pracoval v Ústavu krajinné ekologie ČSAV a Botanickém ústavu AV ČR, od r. 1990 dosud přednáší na Přírodovědecké fakultě UK. V r. 2000 se stal vedoucím katedry botaniky PřF UK a v letech 2003–09 byl děkanem této fakulty. V r. 2000 s kolegy založil Českou společnost krajinné ekologie, která je odnoží IALE – Mezinárodní asociace pro ekologii krajiny, a byl také prvním předsedou (2000–04). V rámci aktivit IALE-CZ vznikl vědecký časopis Journal of Landscape Ecology s mezinárodní redakční radou, jehož byl 11 let (do r. 2019) šéfredaktorem. Pracoval v redakčních radách časopisů Preslia, Novitates Botanicae Universitatis Carolinae, dosud je členem rady Contributii Botanice a ediční rady nakladatelství Karolinum. Působil např. ve Velké Británii, Dánsku, Egyptě nebo Ekvádoru. Za Českou republiku koordinoval projekt BIOHAB v rámci 5. rámcového programu Evropské unie. Publikoval přes

150 prací orientovaných na ekologii rostlinných společenstev, interakce atmosférického znečištění s rostlinami, tropické vysokohoří jihoamerických And a na ekologii obnovy kulturní krajiny. V letech 1997 až 2008 působil jako předseda redakční rady Živy, 2004–10 byl prezidentem mezinárodního festivalu Ekofilm. V r. 2009

8

9

10

11

12

obdržel od předsedy AV ČR Jiřího Drahoše čestnou medaili Vojtěcha Náprstka za popularizaci vědy. Po r. 1989 pracoval v poradních grémiích ministerstev (federálního a českého) životního prostředí, v českém výboru SCOPE, byl místopředsedou Národního komitétu programu Člověk a biosféra (UNESCO). Je členem Lékařské a přírodovědné komise pro hodnocení monografií UK nebo Komise pro etiku vědecké práce AV ČR. Spoluzakládal Klub spisovatelů nestraníků (K 89) a při založení Obce spisovatelů se stal jejím členem. V Živě publikuje od r. 1976. Cenu Antonína Friče mu předali a osobním komentářem doprovodili Helena Illnerová, Petr Ráb, Jan Votýpka a Jana Šrotová.

Poděkování za podporu cen Živy náleží Středisku společných činností AV ČR, Nakladatelství Academia a Janu Frantovi.

8 Pohled ze zahrady na Lannovu vilu

9 E. Zažímalová předává Purkyňovu cenu J. Jersákové a R. Tropkovi.

10 Cenu Živy v kategorii do 25 let si odnesla Veronika Konečná (vlevo). Na snímku spolu s M. Pravdovou

11 a 12 Nositelé Ceny Živy 26 až 30 let Lukáš Novák a Anna Novák Vanclová (obr. 11) a Klára Pyšková s J. Řídkým (12)

13 Dřívější dlouholetý předseda redakční rady Živy, a také autor mnoha jejích článků, Pavel Kovář a Helena Illnerová během předání Ceny Antonína Friče za významné přispění rozvoji Živy

14 H. Illnerová a nositelé Zvláštního ocenění časopisu Živa Lucie Juříčková a Petr Pyšek

15 P. Ráb při laudatii a poděkování P. Kovářovi. Snímky L. Svobody, AV ČR

13

14

15